

Het Vogelringstation Het Gooi is inmiddels met zijn derde seizoen bezig. In vorige Korhanen is over de vorige jaren al eens gepubliceerd. Deze bijdrage beschrijft het een en ander van de periode vanaf 1 januari tot half juli 1998.

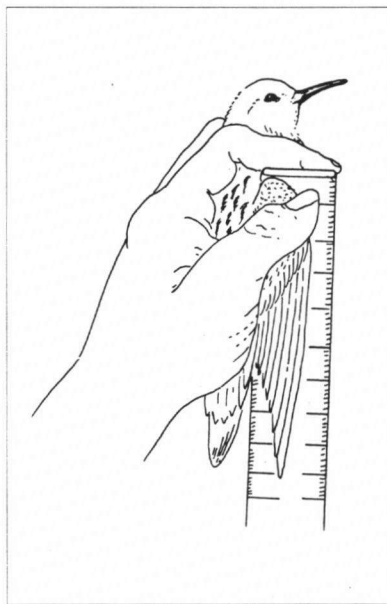
Dick A. Jonkers

Oogst van het Vogelringstation Het Gooi in eerste helft van 1998

Ondanks de vaste kern van zo'n vier tot zes personen en in het voorjaar aanzwellende hulp tot soms wel tien, blijft hulp altijd welkom. Er is volop werk, het hele jaar door. Wie mocht denken dat het alleen maar gaat om het ringen van vogels heeft het mis. Begin januari maaiden we, met een grote ploeg van niet-vogelaars erbij, van de oever van het Gooimeer bij onze vangplek bij Oud-Naarden een hectare riet. Dat was zo langzamerhand wel nodig, want het was al oud, zakte in elkaar en dreigde door opslag te verbossen.

Het riet is op hopen gezet voor de in de omgeving verblijvende ringslangen en andere dieren. Verbranden mag niet meer, afvoeren zou naar een stort moeten gebeuren en is logistiek gezien moeilijk en financieel niet haalbaar. Verkopen kan ook al niet. Het is te oud om als dakriet te dienen en ook als dekriet voor bollen ongeschikt door het vele hout en andere ongerechtigeden.

Omdat het opgespoten eilandje in het Eemmeer door de opschietende kruiden overgroeid dreigde te raken en daardoor ongeschikt als broedplaats voor visdieven en kokmeeuwen, ont deden we dat in maart van alle begroeiing. In juli leek het alsof we er nooit waren geweest, zo hoog stonden de planten er. Gelukkig hadden de kok-

Het logo van het Vogelringstation

meeuwen en visdieven er hun kolonies voor het groeiseizoen al gevestigd, totaal zijn op het eilandje over de duizend broedparen vastgesteld. Helaas werd ringonderzoek niet toegestaan. Door gebrek aan menskracht komen we aan onderhoud van het door ons gebruikte materiaal niet toe, laat staan dat we nieuwe initiatieven kunnen nemen. Zo moet een aantal mistnetten hoognodig gerepareerd worden. Verder zouden we wel eens wat nieuwe ontwerpen voor vangmateriaal willen realiseren. Wie wil ons helpen?

Noodgedwongen beperkten wij ons tot ganzen, roofvogels,

uilen, oeverzwaluwen en natuurlijk onze vaste vangplaats voor het Constant Effort Site project (CES). Aan het ringen van jonge weidevogels kwamen we helaas niet toe. Desondanks hebben we enorm veel plezier in de zaken waar we wel wat aan kunnen doen. Tot nu toe vingen we ruim 1400 vogels, verdeeld over 42 soorten!

Een Rus

In de wintermaanden werd op de vaste vangplaats doorgevangen en dit leverde nogal wat wintervogels, voornamelijk mezen op. Zowel koolmees (107), pimpelmees (65) als matkop en glanskop hingen in de netten. Dit leverde een heel leuke vangst op van een koolmees, die een ring droeg waarop als ringstation Moskwa stond aangegeven. Een Rus? Deze koolmees, die daarna nog enkele keren werd teruggevangen bleek op 13 oktober 1997 op de grens van Polen en Litauen te zijn geringd. Hemelsbreed een afstand van 1060 kilometer.

De samenwerking met de ganzenflappers in de Eempolders werd voortgezet. In weer en wind stonden de flappers in de hutten en vingen 35 rietganzen en 95 kolganzen. Van de vorig jaar geringde ganzen kwamen enkele terugmeldingen binnen. Zonder uit-

zondering waren dit meldingen uit Rusland van geschoten dieren. Het broedseizoen zette in met het ringen van de jonge bosuilen. Zowel in Culemborg, waar nu de bosuilen al sinds 1964 worden geringd, in Veenendaal als in het Gooi en omgeving waren er heel weinig jongen. Dit gold ook voor de torenvalken die wat later volgden. Er kwam een terugmelding binnen van een torenvalk, die op 25 juni 1992 aan de Kluutweg in Zuidelijk-Flevoland als nestjong in een nestkast in een boerderij was geringd. Deze vogel werd op 5 oktober 1994 dood in Chirivella, provincie Valencia (Spanje) gevonden. De ringcentrale in Madrid, die de melding doorgaf, werkt wel heel traag. Hoewel we meer nesten van buizerd en havik vonden dan vorig jaar, zijn ook hier de resultaten mager. Voor het eerst sinds de oprichting van het ringstation konden we nu ook jonge sperwers van een ring voorzien. Zelfs een wespen-dievennest kon aan de lijst worden toegevoegd. Of er met het slechte weer nog jongen komen moeten we maar afwachten. Het roofvogelonderzoek is van groot belang en de Roofvogelwerkgroep Nederland (WRN) complimenteerde de ringgroep begin van dit jaar al met het ingezonden materiaal over broedresultaten van roofvogels.

Een ander jaarlijks terugkerend item is het oeverzwaluwenonderzoek. De kolonies in de kunstwanden van Rijkswaterstaat bij Rijswijk tegenover Wijk bij Duurstede waren dit jaar voor het eerst niet bezet. Geen veer te zien! In de twaalf jaar dat we daar bezig zijn hebben we dit nog nooit meegemaakt. De oorzaak is onbekend. Waar al die honderden paren zijn gaan nestelen is een grote vraag; nieuwe grote kolonies in de om-

geving zijn niet gemeld. Misschien werpt nu het ringonderzoek vruchten af en blijkt uit terugvangsten van andere ringers iets over de plaatsen waar zij zich vestigden. In Beusichem zat de kolonie op zo'n kwetsbare plaats, dat we het vangen maar achterwege hebben gelaten. We hoefden dit jaar voor de oeverzwaluwen niet zo ver van huis, hoewel Lelystad ook niet bepaald naast de deur is. Vanaf eind juni waren we bijna iedere avond op pad en zagen daardoor kans bij zes kolonies twee keer een ringessie uit te voeren. Vier kolonies op het "oude land" en twee in de polder Zuidelijk-Flevoland. Ruim 600 oeverzwaluwen konden worden geringd, gewogen en gemeten. Opvallend was dat er onder de gevangen vogels tot nu toe weinig jongen voorkwamen. Zouden de zwaluwen ook een slecht broedresultaat hebben, of komen de jongen nog bij een volgend broedsel met beter weer?

De harde wind beïnvloedde de vangsten behoorlijk: de netten waren goed zichtbaar en stonden te strak, waardoor de vogels er weer uitwaaiden. Tussen de gevangen vogels bevonden zich soms exemplaren die we al in vorige jaren in een andere kolonie, meestal als eerstejaars vogel bij hun geboorteplek hadden geringd. Op den duur zullen we net als bij Rijswijk ook wel veel meer oudere vogels gaan terugvangen.

Terugmelding

Ook van de oeverzwaluwen waren er leuke buitenlandse terugmeldingen. Een geringde oeverzwaluw, die op 30 juni 1997 door ons in Rijswijk werd gevangen, was op 8 september 1996 tussen Dover en Hastings op trek in Engeland geringd. Eindelijk kwam ook de melding binnen van de oeverzwaluw die

op 29 juni 1993 als eerstejaars vogel in de kolonie bij de Oostdijk langs de A1 in Naarden was geringd. Een Spaanse ringer ving dit dier op 12 september 1996 tijdens de trek bij het Laguna de Sant Juan, Chincon, provincie Madrid. Hemelsbreed bedroeg de afstand tussen ringen vangplek 1503 kilometer.

Het CES onderzoek op de vaste vangplaats bij Naarden vraagt veel tijd en doorzettingsvermogen. Voor dag en dauw moeten de netten van april tot in augustus iedere tien dagen opgesteld staan. Huisgenoten van de vaste medewerkers moeten in die periode wel de nodige tolerantie op kunnen brengen. De belangrijkste soort is de kleine karekiet, waarvan dit jaar al 231 ongeringde exemplaren werden gevangen. Samen met de zogenaamde overlevers (karekieten die in voorgaande jaren al werden geringd) zijn dat ongeveer 250 exemplaren.

Bosrietzanger

Net als bij eerder beschreven soorten is het aandeel jongen tot nu toe minimaal. Het lijkt net alsof de natuur de productie door het gebrek aan voedselaanbod heeft stopgezet. Dit hoeft niet rampzalig te zijn, want goede en slechte jaren wisselen

De visarend, een visetende roofvogel, die zijn prooi vangt door deze in het water te grijpen

elkaar af en een gezonde populatie kan een behoorlijke druk hebben. Voor de kleine karekiet die met honderden paren in de rietstroken tussen Naarden en Huizen broedt, is er dus nog niets aan de hand. Snorren en rietzangers zijn tot nu toe nog niet gevangen, mogelijk krijgen we nog een paar trekkers te pakken, al zijn die voor het CES niet belangrijk. De talrijkheid van de broedvogelsoorten weer spiegelt zich in de vangsten tijdens het broedseizoen. Van de bosrietzanger werden nog maar negen exemplaren gevangen, van de rietgors tien en van de sprinkhaanzanger een. De buidelmee ontbreekt tot nu toe op de lijst. In tegenstelling tot voorgaande jaren is deze soort ook nog niet gehoord en dat geldt eveneens voor het baardmannetje.

Blauwborst

De deelnemers aan de vogelwerkgroepexcursie naar de Zanddijk hadden geluk, want zij zagen de enige gevangen blauwborst van dit jaar, een

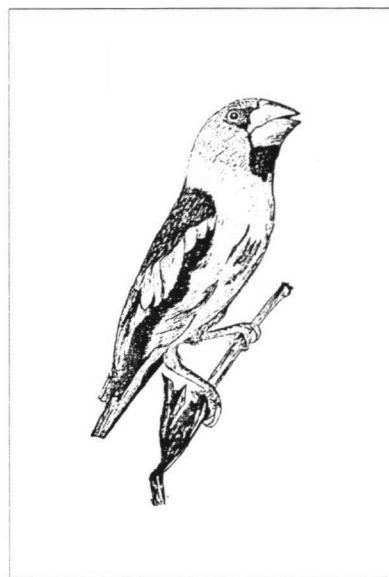
jong vogel. Behalve deze specifieke soorten van rietbegroeiingen worden regelmatig soorten van struwelen en bossen gevangen. Daartoe behoren soorten als zwartkop, tuinfluter, fitis en tijftjaf. Het zijn de indicatoren voor de verstruiking en verbossing die plaatselijk optreedt. De plaatsen waar deze soorten overwegend worden gevangen zijn de plekken met opgeschoten wilgen, waar ook een serie van de jaarlijks vaste opstellingen van de netten staat.

Behalve de vaste opstellingen voor het CES project kennen we nog een serie vaste opstellingen, door ons aangeduid als de "wilde banen". De opstellingen hebben ludieke namen als de sijzen-, appelvinken-, visarenden-, en esdoornbaan. Hiertoe behoren ook twee zogenaamde takelnetten, die bijna tot aan de toppen van het omringende groen reiken en waarmee vogels gevangen kunnen worden die zich hoog door bomen en struiken begeven. De netten staan zowel in banen in het riet als in de aangrenzende struik- en bosbegroeiing en het bos.

De soorten die hier gevangen worden omvatten een veel groter scala dan dat van de rietbegroeiingen. Grote bonte en kleine bonte specht, boomklever en boomkruiper zijn hier gevangen. Merel, glanskop, matkop, staartmees, goudvink en vink en kee konden hier worden geringd. Door buiten de broedtijd met bandrecorders rondzwervende en overtrekkende vogels te lokken worden de vangsten vergroot.

Behalve veel tijd loopt het werk van het ringstation ook financieel gezien in de papieren. Het kleinste mistnet, dat heel fragiel is kost al honderd gulden, grotere netten zijn nog duurder. Wij hebben er 21 staan van uiteenlopende lengte. De ringers moeten voor hun eigen vergunning betalen en dat geldt eveneens voor de ringen. Voeg daarbij het andere materiaal dat wordt gebruikt, het rijden naar verschillende andere lokaties waar vogels worden geringd en het zal duidelijk zijn dat er jaarlijks een heel bedrag omgaat. Een hobby, want dat is het tenslotte ook, mag geld kosten en daarvan zijn wij allemaal overtuigd. Jaarlijks betalen de vaste medewerkers een vast bedrag en ook losse medewerkers kunnen als zij dat willen een financiële bijdrage leveren.

Op de begroting van de vogelwerkgroep is een vaste post op de begroting voor het werk van het ringstation opgenomen, waar wij erg blij mee zijn. Donateurs en helpers, in welke vorm dan ook, zijn altijd welkom. Leden die eens een kijkje willen nemen kunnen contact met mij zoeken.

Appelvink

Tekening: Ab Noorman